

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजने अंतर्गत “उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रम शाळा, एकलव्य निवासी आश्रम शाळा व इंग्रजी माध्यमाच्या शासकीय आश्रम शाळा या ठिकाणी ग्रंथालय उभारणे” या योजनेच्या मार्गदर्शक तत्वाना मंजूरी देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१९/प्र.क्र. २२ /का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: २४/०६/२०१९

वाचा-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.No.११०१५/४(१४)/२०१६- Grants दि. ०१.०३.२०१७
२. शासन निर्णय क्रमांक : केंद्रीय -२०१६/प्र.क्र.६४ /का.-१९ दि.२१.०३.२०१७

प्रस्तावना -

आदिवासी विकास विभागामार्फत जन कल्याणाकरिता विविध योजना राबविल्या जातात. या योजनांचा एक भाग म्हणजे आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी आदिवासी आश्रम शाळा समूह योजना. महाराष्ट्रात सद्य स्थितीत ५०२ शासकीय आश्रम शाळा व १६ एकलव्य निवासी आश्रम शाळा कार्यरत आहेत. या शासकीय आश्रम शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाची जबाबदारी आदिवासी विकास विभागाची आहे. त्यांचे आरोग्य, पोषण व शिक्षण योग्य प्रकारे व्हावे यासाठी विभागामार्फत विशेष योजना राबविल्या जातात. शिक्षणाचा दर्जा व गुणवत्ता, ज्ञानाचा दर्जा उंचावण्यासाठी आदिवासी विकास विभागामार्फत विविध उपक्रम राबवत असतो . याचाच एक भाग म्हणून आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त असणाऱ्या उच्च माध्यमिक आश्रम शाळा , इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा व एकलव्य निवासी शाळा या ठिकाणी सुसज्ज ग्रंथालय उभारून विद्यार्थ्यांना क्रमिक पुस्तकांबरोबरच, स्पर्धा परीक्षा पुस्तके, कथा , कादंबरी , मासिके , नियतकालिके , उपलब्ध करून त्यांच्या ज्ञानाचा दर्जा उंचावणे हा या एक मुख्य उद्देश आहे .

परिपूर्ण ग्रंथालय हा शाळेचा आत्मा आहे. ग्रंथालय विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात वाढ होण्यासाठी महत्वाची भूमिका बजावते . विद्यार्थ्यांना परिपूर्ण व सर्व बाबींची माहिती होण्यासाठी ग्रंथालयाचे महत्वाचे योगदान आहे. सबब, सन २०१६-१७ करिता विशेष केंद्रीय सहाय्य योजने अंतर्गत “ Establishment of libraries in १२ English Medium, १४ EMRS & १४२ Higher Secondary Ashram School” हि योजना केंद्र शासनाकडे प्रस्तावित करण्यात आली होती. केंद्र शासनाने विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेअंतर्गत मंजूर अनुदानातून सदर “ Establishment of libraries in १२ English Medium, १४ EMRS & १४२ Higher Secondary Ashram School” योजना राबविण्यासाठी रु.८००.०० लक्ष निधी मंजूर केला आहे . सबब, आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त असणाऱ्या उच्च माध्यमिक आश्रम शाळा , इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा व एकलव्य निवासी आश्रम शाळा या ठिकाणी सुसज्ज ग्रंथालय उभारून विद्यार्थ्यांना क्रमिक पुस्तकांबरोबरच स्पर्धा परीक्षा पुस्तके, कथा, कादंबरी, मासिके,

नियतकालिके इ. उपलब्ध करून त्यांच्या ज्ञानाचा दर्जा उंचावण्याच्या कार्यक्रमांतर्गत “ Establishment of libraries in ११ English Medium, १६ EMRS & १२१ Higher Secondary Ashram School” या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांना मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचारधीन होती .

शासन निर्णय-

आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रमशाळा , इंग्रजी माध्यम शाळा तसेच एकलव्य निवासी आश्रम शाळांमध्ये सुसज्ज ग्रंथालय उभारून विद्यार्थ्यांना क्रमिक पुस्तकांबरोबरच , स्पर्धा परीक्षा पुस्तके, कथा , कादंबरी , मासिके , नियतकालिके , उपलब्ध करून त्यांच्या ज्ञानाचा दर्जा उंचावण्याच्या कार्यक्रमांतर्गत मंजूर “Establishment of libraries in ११ English Medium, १६ Ekalavya Model Residential Schools & १२१ Higher Secondary Ashram School” हि योजना राबविण्याबाबत सोबतच्या परिशिष्टातील मार्गदर्शक सूचनांना मंजूरी देण्यात येत आहे.

२. सदर मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी घ्यावी.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०६२४१७३६१५१२२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रकाश वाजे)
कार्यासन अधिकारी

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव ,मंत्रालय,मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. प्रधान सचिव,आदिवासी विकास,मंत्रालय,मुंबई
४. प्रधान सचिव,शालेय शिक्षण ,मंत्रालय ,मुंबई
५. आयुक्त,आदिवासी विकास,महाराष्ट्र राज्य,नाशिक.
६. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
७. सर्व सहसचिव/उपसचिव ,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.
८. सर्व अपर आयुक्त ,आदिवासी विकास,नाशिक
९. सर्व प्रकल्प अधिकारी आदिवासी विकास
१०. संगणक समन्वयक,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
११. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

परिशिष्ट -१

सन २०१६ -१७ मध्ये विशेष केंद्रीय सहाय्य योजने अंतर्गत

१	योजनेचे नांव	Establishment of libraries in ११ English Medium, १६ Ekalavya Model Residential Schools & १२१ Higher Secondary Ashram School																		
२	वित्तीय तरतुद	सन २०१६-१७ मध्ये विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत मंजूर ८००.०० लक्ष																		
३	योजनेतील लाभार्थी संख्या	आदिवासी विकास विभागातील अधिनस्त असणाऱ्या १२१ उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रम शाळा , १६ एकलव्य निवासी आश्रम शाळा , ११ इंग्रजी माध्यम आश्रम शाळेतील विद्यार्थी .																		
४	योजनेचा उद्देश हेतू	शासकीय उच्च माध्यमिक आश्रम शाळा , इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा व एकलव्य निवासी शाळा या ठिकाणी सुसज्ज ग्रंथालय उभारून विद्यार्थ्यांना क्रमिक पुस्तकांबरोबरच शालेय अभ्यासपूरक साहित्य, विविध स्पर्धा परीक्षा पुस्तके/मासिके, नियतकालिके, प्रवासवर्णन, विविध चरित्र, आत्मचरित्र, कादंबरी, ऐतिहासिक पुस्तके, प्रेरक साहित्य, कथा , मासिके , नियतकालिके इ. उपलब्ध करून त्यांच्या ज्ञानाचा दर्जा उंचावणे व शिक्षणाची गुणवत्ता वाढविणे.																		
५	योजनेचे प्रस्तावित कार्यक्षेत्र	आदिवासी विकास विभागातील अधिनस्त असणाऱ्या उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रम शाळा, एकलव्य निवासी आश्रम शाळा , इंग्रजी माध्यम आश्रम शाळा. परिशिष्ट क्र. २ येथील यादीनुसार																		
६	अंमलबजावणी यंत्रणा	संबंधित प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प .																		
७	नियंत्रण यंत्रणा	संबंधित अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास .																		
८	योजनेचा कालावधी	शासन निर्णय मंजूर झाल्यानंतर ६ महिन्यात ग्रंथालय स्थापन करणे .																		
९	योजनेसाठी येणाऱ्या खर्चाचे अंदाजपत्रक	<p>ग्रंथालय उभारण्यासाठी अनुज्ञेय खर्च खालील प्रमाणे .</p> <p>प्रती ग्रंथालय -रु. ५.४० लक्ष</p> <p>एकूण खर्च - १४८*रु.५.४० लक्ष=७९९.२० लक्ष</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.नं</th><th>बाबी</th><th>करण्यात येणारा खर्च (रु.लक्ष)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td><td>फर्निचर (टेबल, खुर्ची, आलमारी, रॅक, वृत्तपत्र स्टॅन्ड, नियतकालिक / मासिके स्टॅन्ड, सॉफ्ट बोर्ड, नोटीस बोर्ड)</td><td>१.५०</td></tr> <tr> <td>२.</td><td>कॉम्प्युटर व प्रिंटर खरेदी</td><td>०.४०</td></tr> <tr> <td>३.</td><td>पुस्तके</td><td>३.४५</td></tr> <tr> <td>४.</td><td>रजिस्टर व इतर आवश्यक साहित्य व वाहतूक खर्च</td><td>०.०५</td></tr> <tr> <td></td><td>एकूण</td><td>५.४०</td></tr> </tbody> </table>	अ.नं	बाबी	करण्यात येणारा खर्च (रु.लक्ष)	१.	फर्निचर (टेबल, खुर्ची, आलमारी, रॅक, वृत्तपत्र स्टॅन्ड, नियतकालिक / मासिके स्टॅन्ड, सॉफ्ट बोर्ड, नोटीस बोर्ड)	१.५०	२.	कॉम्प्युटर व प्रिंटर खरेदी	०.४०	३.	पुस्तके	३.४५	४.	रजिस्टर व इतर आवश्यक साहित्य व वाहतूक खर्च	०.०५		एकूण	५.४०
अ.नं	बाबी	करण्यात येणारा खर्च (रु.लक्ष)																		
१.	फर्निचर (टेबल, खुर्ची, आलमारी, रॅक, वृत्तपत्र स्टॅन्ड, नियतकालिक / मासिके स्टॅन्ड, सॉफ्ट बोर्ड, नोटीस बोर्ड)	१.५०																		
२.	कॉम्प्युटर व प्रिंटर खरेदी	०.४०																		
३.	पुस्तके	३.४५																		
४.	रजिस्टर व इतर आवश्यक साहित्य व वाहतूक खर्च	०.०५																		
	एकूण	५.४०																		

१०	सल्लागार समिती	<p>योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने सल्लागार समिती स्थापन करण्यात येत आहे</p> <p>१.आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक -अध्यक्ष</p> <p>२. अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास ,नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर -सदस्य</p> <p>३. प्रकल्प अधिकारी ए.आ.वि.प्रकल्प (कोणतेही ३) - सदस्य</p> <p>४. ग्रंथालयाबाबत कामकाज करणारी नामवंत संस्था प्रतिनिधी - आमंत्रित सदस्य</p> <p>५. उप-आयुक्त, शिक्षण आदिवासी विकास आयुक्तालय,नाशिक - सदस्य सचिव</p> <p>➤ उपरोक्त समिती योजनेच्या अनुषंगाने ग्रंथालयात आवश्यक असणारी अभ्यास पूरक साहित्य, पुस्तके , मासिके ,नियतकालिके, विज्ञान पुस्तके कोणती असावी तसेच ग्रंथालय चालविण्यासाठी निश्चित कार्यपद्धती काय असावी याबाबत मार्गदर्शन करतील.</p> <p>➤ सदर योजनेच्या अंमलबजावणी प्रक्रीयेमध्ये काही बदल किंवा सुधारणा करण्याचे अधिकार उपरोक्त समितीस राहतील.</p> <p>➤ सदर समिती मार्फत योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेतला जाईल.</p> <p>योजनेची अंमलबजावणी सुरू करण्यापूर्वी उपरोक्त समितीची बैठक घेण्यात यावी सदर बैठकीमध्ये ग्रंथालय स्थापन करण्यासाठी आवश्यक बाबी ,नियमावली, आवश्यक पुस्तके, मासिके , तसेच ग्रंथालय चालविण्यासाठी कार्यपद्धतीनिश्चित करावी .</p>
११	निधी वितरण कार्यपद्धती	<p>१.आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक हे उच्च माध्यमिक आश्रम शाळा ,एकलव्य निवासी आश्रम शाळा तसेच इंग्रजी मध्यम आश्रम शाळेच्या संख्येनुसार संबंधित अपर आयुक्त आदिवासी विकास यांना रक्कम अदा करतील .</p> <p>२.अपर आयुक्त हे प्रकल्प निहाय व आश्रमशाळेच्या संख्यानुसार प्रकल्प अधिकारी ए.आ.वि .प्रकल्प यांना निधी वर्ग करतील.</p> <p>३.प्रकल्प अधिकारी हे विहित पद्धतीचा अवलंब करून ग्रंथालय स्थापन करण्यासाठी आवश्यक बाबी जसे कि फर्निचर , पुस्तके ,कॉम्प्युटर ,प्रिंटर व इतर बाबी खरेदी करून आश्रम शाळांमध्ये ग्रंथालय तयार करतील .</p> <p>४. फर्निचर , कॉम्प्युटर ,प्रिंटर खरेदी करताना GEM प्रणालीचा वापर करावा .</p> <p>५.पुस्तके व इतर साहित्य खरेदी करण्यासाठी विहित पद्धतीचा अवलंब करावा.</p>
१२	योजना अंमलबजावणी कार्यपद्धती	<p>१. सर्व प्रकल्प अधिकारी यांनी आपल्या अधिनस्त असलेल्या इंग्रजी माध्यम, एकलव्य निवासी आश्रम शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालयात ग्रंथालयासाठी आवश्यक त्या सर्व समावेशक सोयीसुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत त्वरित कार्यवाही करणे बाबतच्या सूचना संबंधित मुख्याध्यापक व प्राचार्यांना देण्यात याव्यात.</p> <p>२.योजनेच्या अनुषंगाने आश्रमशाळेनिहाय निधी प्राप्त होताच प्रकल्प अधिकारी योजनेची अंमलबजावणी योग्य प्रकारे होण्यासाठी प्रकल्प स्तरावर खालील प्रमाणे समिती स्थापन करतील.</p> <p>अ. संबंधित,प्रकल्प अधिकारी - - अध्यक्ष</p> <p>ब. उच्च माध्यमिक आश्रम शाळा/इंग्रजी माध्यम शाळा /एकलव्य निवासी आश्रम शाळा मुख्याध्यापक - -सदस्य</p> <p>क. लेखा अधिकारी - -सदस्य</p>

	<p>ड. संबंधित जिल्ह्यातील जिल्हास्तरावरील सार्वजनिक वाचनालयाचे ग्रंथपाल. -सदस्य</p> <p>इ. ग्रंथालयाबाबत तज्ञ व्यक्ती - आमंत्रित सदस्य</p> <p>इ. सहायक प्रकल्प अधिकारी शिक्षण - -सदस्य सचिव</p> <p>३.उपरोक्त समिती त्यांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये ग्रंथालय ठिकाण , ग्रंथालय स्थापन करण्यासाठी पुरेशा जागेची उपलब्धता (किमान ४०० वर्ग फुट) , आवश्यक पुस्तकांची यादी व संख्या, फर्निचर ची आवश्यकता या बाबत शाळानिहाय यादी तयार करतील. त्यासाठी संबंधित मुख्याध्यापकांची बैठक बोलावून आढावा घेतील .</p> <p>४. फर्निचर ची संख्या , आवश्यक त्या पुस्तकांची यादी व संख्या निश्चित झाल्यानंतर विहित पद्धतीचा अवलंब करून प्रकल्प अधिकारी खरेदी प्रक्रिया करतील.</p> <p>५. खरेदी केलेली पुस्तके व फर्निचर तसेच इतर साहित्य आश्रम शाळेत घेऊन जाण्याची व ग्रंथालय स्थापन करण्याची जबाबदारी संबंधित मुख्याध्यापक यांची राहिल .</p> <p>६. ग्रंथालयामध्ये उपलब्ध पुस्तकांची नोंद, नोंद रजिस्टर मध्ये तसेच साहित्याची नोंद डेड स्टॉक रजिस्टर मध्ये घेण्याची जबाबदारी संबंधित शाळेतील ग्रंथपालाची राहिल.</p> <p>७.ज्या आश्रमशाळेत ग्रंथपाल नसेल अशा ठिकाणी जेष्ठ शिक्षकांकडे ग्रंथालयाची जबाबदारी द्यावी.</p> <p>८. उपरोक्त समिती हि ग्रंथालय सुरळीत चालू राहण्यासाठी नियमावली तयार करेल</p> <p>९.सदर तयार केलेली नियमावली सर्व ग्रंथालयामध्ये पालन करणे बंधनकारक असेल.</p>
१३	<p>योजनेच्या अटी व शर्ती</p> <p>१. शासन निर्णय निर्गमित झाल्या पासून ६ महिन्यांच्या आत ग्रंथालय स्थापन व सुरु करण्याचे बंधन संबंधित मुख्याध्यापक व प्रकल्प अधिकारी यांचे राहिल</p> <p>२. फर्निचर ,कॉम्प्युटर, प्रिंटर खरेदी करताना GEM पोर्टलचा वापर करावा</p> <p>३. पुस्तके व इतर बाबींसाठी होणाऱ्या खर्चासाठी विहित पद्धतीचा अवलंब करावा .</p> <p>४. सल्लागार समितीने ठरवून दिलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंबन करणे संबंधित प्रकल्प अधिकारी आणि मुख्याध्यापक यांना बंधनकारक राहिल</p> <p>५.ज्या आश्रम /एकलव्य /इंग्रजी माध्यम शाळेमध्ये ग्रंथालय असेल व त्या ठिकाणी फर्निचर उपलब्ध असेल तर अशा ठिकाणी आवश्यकतेनुसारच फर्निचर खरेदी करावे व शिल्लक राहिलेल्या पैशामधून पुस्तके खरेदी करावीत.</p> <p>६. ग्रंथालयासाठी खरेदी करण्यात येणारी पुस्तके ही केंद्र /राज्य शिक्षण मंडळ व विद्यापीठ यांनी मान्यता दिलेली किंवा नामांकित प्रकाशनाची किंवा संदर्भ पुस्तके असावीत.</p> <p>७. ग्रंथालयातील पुस्तके व इतर साहित्याची देखभाल करण्याची जबाबदारी संबंधित ग्रंथपालाची राहिल.</p> <p>८. ज्या ठिकाणी इंटरनेट ची व्यवस्था आहे अशा ठिकाणी विद्यार्थी उपयोगी ऑनलाईन असणारे साहित्य /माहिती डाऊनलोड करून ठेवावीत जेणेकरून विद्यार्थ्यांना त्याचा उपयोग होईल .</p>

		<p>९. ग्रंथालयात सर्व सुविधा उपलब्ध आहेत किंवा कसे तसेच सर्व संदर्भ पुस्तके, फर्निचर व इतर साहित्य उपलब्ध असल्या बाबत तसेच सदर पुस्तकांची नोंद ही नोंद रजिस्टर मध्ये करण्यात आली आहे किंवा नाही याबाबत संबंधित शिक्षण विस्तार अधिकारी यांनी संनियंत्रण ठेवून त्याबाबत वेळोवेळी मार्गदर्शन करावे.</p> <p>१०. ग्रंथालयात विध्यार्थ्यांना वाचन करण्यासाठी स्वतंत्र बैठक व्यवस्था असावी.</p> <p>११. पुस्तके खरेदी करताना शालेय अभ्यास पूरक साहित्य, कथा , कादंबरी , आत्मचरित्रे, विज्ञान आधारित पुस्तके, कविता संग्रह, स्पर्धापरीक्षा पुस्तके , नियतकालिका , मासिके , ऐतिहासिक पुस्तके , प्रवासवर्णने इत्यादींचा समावेश करावा .एकाच प्रकारची पुस्तके घेण्यात येवू नये .</p> <p>१२. ज्या ठिकाणी ग्रंथपाल नसेल त्या ठिकाणी मुख्याध्यापक यांनी त्यांच्या जेष्ठ शिक्षक वर्गातून एकाला ग्रंथपाल म्हणून अतिरिक्त प्रभार देण्यात यावा .</p>
१४	योजनेची फलनिष्पत्ती	<p>आदिवासी विकास विभागातील अधिनस्त असणाऱ्या १२१ उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रम शाळा , १६ एकलव्य निवासी आश्रम शाळा , ११ इंग्रजी माध्यम आश्रम शाळांमध्ये ग्रंथालय स्थापन होऊन विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेत व ज्ञानात वाढ .</p>

परिशिष्ट २

उच्च माध्यमिक शासकीय आश्रमशाळांची यादी					
अ.क्र	आश्रम शाळेचे नाव	तालुका	जिल्हा	इयत्ता	
				पासून	पर्यंत
१	बोरीपाडा	त्र्यंबकेश्वर	नाशिक	१ ली	१२
२	कोहोर	पेठ	नाशिक	१ ली	१२
३	आसरबारी	पेठ	नाशिक	१ ली	१२
४	ननाशी	दिंडोरी	नाशिक	१ ली	१२
५	चणकापूर	कळवण	नाशिक	१ ली	१२
६	कनाशी (मुलींची)	कळवण	नाशिक	१ ली	१२
७	नरुळ	कळवण	नाशिक	१ ली	१२
८	दळवट	कळवण	नाशिक	१ ली	१२
९	गणोरे	कळवण	नाशिक	१ ली	१२
१०	साल्हेर	बागलाण	नाशिक	१ ली	१२
११	दहिंदुले	बागलाण	नाशिक	१ ली	१२
१२	पळसन	सुरगाणा	नाशिक	१ ली	१२
१३	आंबुपाडा	सुरगाणा	नाशिक	१ ली	१२
१४	माणी (मुलींची)	सुरगाणा	नाशिक	१ ली	१२
१५	शिरसोले (मुलींची)	साक्री	धुळे	१ ली	१२
१६	नवापाडा	साक्री	धुळे	१ ली	१२
१७	शेवगे	साक्री	धुळे	१ ली	१२
१८	रोहोड	साक्री	धुळे	१ ली	१२
१९	उमरपाटा	साक्री	धुळे	१ ली	१२
२०	ढोंगसागाळी	नवापूर	नंदूरबार	१ ली	१२
२१	लोय	नंदूरबार	नंदूरबार	१ ली	१२
२२	कोठली (मुलींची)	नंदूरबार	नंदूरबार	१ ली	१२
२३	राणीपूर (श)	शहादा	नंदूरबार	१ ली	१२

२४	मांडवी (मुलींची)	धडगांव	नंदूरबार	१ ली	१२
२५	हातधुई	धडगांव	नंदूरबार	१ ली	१२
२६	सोनखुर्द	धडगांव	नंदूरबार	१ ली	१२
२७	भांग्रापाणी	अक्कलकुवा	नंदूरबार	१ ली	१२
२८	मोरंबा	अक्कलकुवा	नंदूरबार	१ ली	१२
२९	तालंबा	अक्कलकुवा	नंदूरबार	१ ली	१२
३०	वडफळी	अक्कलकुवा	नंदूरबार	१ ली	१२
३१	होराफळी	अक्कलकुवा	नंदूरबार	१ ली	१२
३२	शिर्वे	तळोदा	नंदूरबार	१ ली	१२
३३	वैजापूर (मुलींची)	चोपडा	जळगांव	१ ली	१२
३४	वाघझिरा	यावल	जळगांव	१ ली	१२
३५	अकलापूर	संगमनेर	अ.नगर	१ ली	१२
३६	केळीरुम्हणवाडी	अकोले	अ.नगर	१ ली	१२
३७	केळीकोतूळ	अकोले	अ.नगर	१ ली	१२
३८	पैठण	अकोले	अ.नगर	१ ली	१२
३९	गोहे (बुद्रुक)	आंबेगांव	पुणे	१ ली	१२
४०	वडेश्वर	मावळ	पुणे	१ ली	१२
४१	सोमतवाडी (मुलींची)	जुन्नर	पुणे	१ ली	१२
४२	पाथरज	कर्जत	रायगड	१ ली	१२
४३	भालीवाडी (मुलींची)	कर्जत	रायगड	१ ली	१२
४४	सानेगांव	रोहा	रायगड	१ ली	१२
४५	वरसई	पेण	रायगड	१ ली	१२
४६	चिंबीपाडा	भिवंडी	ठाणे	१ ली	१२
४७	मोरोशी	शहापूर	ठाणे	१ ली	१२
४८	खुटल	मुरबाड	ठाणे	१ ली	१२
४९	टाकीपठार	शहापूर	ठाणे	१ ली	१२

५०	पेंढरघोळ (बिरवाडी)	शहापूर	ठाणे	१ ली	१२
५१	शेणवे (मुलींची)	शहापूर	ठाणे	१ ली	१२
५२	शिरोळ	शहापूर	ठाणे	१ ली	१२
५३	गारगाव	वाडा	ठाणे	१ ली	१२
५४	गुहीर	वाडा	ठाणे	१ ली	१२
५५	विनवळ	जव्हार	पालघर	१ ली	१२
५६	देहरे	जव्हार	पालघर	१ ली	१२
५७	साकुर (मुलींची)	जव्हार	पालघर	१ ली	१२
५८	दाभेरी	जव्हार	पालघर	१ ली	१२
५९	हिरवे	मोखाडा	ठाणे	१ ली	१२
६०	कारेगाव	मोखाडा	ठाणे	१ ली	१२
६१	पळसुंदे	मोखाडा	ठाणे	१ ली	१२
६२	सवणे	तलासरी	ठाणे	१ ली	१२
६३	वरवाडा (वरवाडा) (मुली)	तलासरी	ठाणे	१ ली	१२
६४	डोंगारी	तलासरी	ठाणे	१ ली	१२
६५	तवा	डहाणू	पालघर	१ ली	१२
६६	कळंबदेवी	डहाणू	पालघर	१ ली	१२
६७	नंडोरे	पालघर	पालघर	१ ली	१२
६८	भाताणे	वसई	ठाणे	१ ली	१२
६९	मुसळवाडी	मालेगांव	वाशिम	१ ली	१२
७०	वसंतपुर	दिग्रस	यवतमाळ	१ ली	१२
७१	हर्सी	पुसद	यवतमाळ	१ ली	१२
७२	जारीदा	चिखलदरा	अमरावती	१ ली	१२
७३	टेंबुसोडा (मुलींची)	चिखलदरा	अमरावती	१ ली	१२
७४	डोमा	चिखलदरा	अमरावती	१ ली	१२
७५	राणीगांव	धारणी	अमरावती	१ ली	१२

७६	टेंबली	धारणी	अमरावती	१ ली	१२
७७	बिजुधावडी	धारणी	अमरावती	१ ली	१२
७८	कुटुंगा	धारणी	अमरावती	१ ली	१२
७९	सुसर्दा	धारणी	अमरावती	१ ली	१२
८०	जामगव्हाण	कळमनुरी	हिंगोली	५ वी	१२
८१	कापरा	यवतमाळ	यवतमाळ	१ ली	१२
८२	हिवरी	यवतमाळ	यवतमाळ	१ ली	१२
८३	चिंचोनी बोटोनी	मारेगांव	यवतमाळ	१ ली	१२
८४	शिबलापार्डी	झरीजामणी	यवतमाळ	१ ली	१२
८५	जांब (मुलींची)	घाटंजी	यवतमाळ	१ ली	१२
८६	सारखणी	किनवट	नांदेड	१ ली	१२
८७	पाटोदा	किनवट	नांदेड	१ ली	१२
८८	बोधडी (मुलींची)	किनवट	नांदेड	१ ली	१२
८९	जलधारा	किनवट	नांदेड	१ ली	१२
९०	सहस्रकुंड	किनवट	नांदेड	१ ली	१२
९१	दुधड	हिमायतनगर	नांदेड	१ ली	१२
९२	कवडस	हिंगणा	नागपूर	१ ली	१२
९३	बेलदा	रामटेक	नागपूर	१ ली	१२
९४	कडीकसा	देवरी	गोंदीया	१ ली	१२
९५	बोरगाव बाजार (कन्या)	देवरी	गोंदीया	१ ली	१२
९६	पुराडा	देवरी	गोंदीया	१ ली	१२
९७	शेडा	सडक-अर्जुनी	गोंदीया	१ ली	१२
९८	जुमाकूडो	सालेकसा	गोंदीया	१ ली	१२
९९	बिजेपार	सालेकसा	गोंदीया	१ ली	१२
१००	मजीदपूर	गोंदीया	गोंदीया	१ ली	१२
१०१	देवाडा	राजुरा	चंद्रपूर	१ ली	१२

१०२	जिवती	जिवनी	चंद्रपूर	१ ली	१२
१०३	बोर्डो (कन्या)	चंद्रपूर	चंद्रपूर	१ ली	१२
१०४	कारवाफा	धानोरा	गडचिरोली	१ ली	१२
१०५	पेंढरी	धानोरा	गडचिरोली	१ ली	१२
१०६	सोडे (मुलींची)	धानोरा	गडचिरोली	१ ली	१२
१०७	रांगी	धानोरा	गडचिरोली	१ ली	१२
१०८	कुरुंडीमाळ	आरमोरी	गडचिरोली	१ ली	१२
१०९	रामगड	कुरखेडा	गडचिरोली	१ ली	१२
११०	येंगलखेडा	कुरखेडा	गडचिरोली	१ ली	१२
१११	कोरची	कोरवी	गडचिरोली	१ ली	१२
११२	रेगडी	चामोर्शी	गडचिरोली	१ ली	१२
११३	पेरामल्ली	अहेरी	गडचिरोली	१ ली	१२
११४	जिमलगट्टा	अहेरी	गडचिरोली	१ ली	१२
११५	खमनचेरु (मुलींची)	अहेरी	गडचिरोली	१ ली	१२
११६	बामणी	सिरोंचा	गडचिरोली	१ ली	१२
११७	कसनसूर	एटापल्ली	गडचिरोली	१ ली	१२
११८	जाराबंडी	एटापल्ली	गडचिरोली	१ ली	१२
११९	तोडसा (मुलींची)	एटापल्ली	गडचिरोली	१ ली	१२
१२०	जांबीया	एटापल्ली	गडचिरोली	१ ली	१२
१२१	लाहेरी	भामरागड	गडचिरोली	१ ली	१२

इंग्रजी माध्यम आश्रम शाळांची यादी					
अ.क्र	आश्रम शाळेचे नाव	तालुका	जिल्हा	इयत्ता	
				पासून	पर्यंत
१	नाशिक (इंग्रजी माध्यम)	नाशिक	नाशिक	१ ली	७ वी
२	नवापूर (इंग्रजी माध्यम)	नवापूर	नाशिक	१ ली	१० वी
३	शिरपूर (इंग्रजी माध्यम)	शिरपूर	धुळे	१ ली	१० वी

४	नंदुरबार इंग्रजी माध्यम	नंदुरबार	नंदुरबार	१ ली	८ वी
५	राजूर इंग्रजी माध्यम	अकोले	अहमद नगर	१ ली	१० वी
६	घोडेगाव इंग्रजी माध्यम	आंबेगाव	पुणे	१ ली	६ वी
७	भातसा (सावरोली)इंग्रजी माध्यम	शहापूर	ठाणे	१ ली	९ वी
८	वडगाव शिंदे इंग्रजी माध्यम	पुसद	यवतमाळ	१ ली	७ वी
९	इंग्रजी माध्यम पुसद	पुसद	यवतमाळ	१ ली	७ वी
१०	अमरावती इंग्रजी माध्यम	अमरावती	अमरावती	१ ली	९ वी
११	गडचिरोली इंग्रजी माध्यम	गडचिरोली	गडचिरोली	१ ली	८ वी

एकलव्य निवासी आश्रम शाळांची यादी			
अ.क्र	एकलव्य निवासी आश्रम शाळेचे नाव	इयत्ता	
		पासून	पर्यंत
१	नाशिक	६ वी	१२ वी
२	पिंप्रीसाद्रोहीन	६ वी	१२ वी
३	नंदुरबार	६ वी	१२ वी
४	अजमेर सौंदाणे	६ वी	१२ वी
५	मवेशी	६ वी	१२ वी
६	पिंपळनेर	६ वी	१२ वी
७	टीटवे	६ वी	१२ वी
८	कांबळगाव	६ वी	१२ वी
९	शेंडेगाव	६ वी	१२ वी
१०	चिखलदरा	६ वी	१२ वी
११	देवडा	६ वी	१२ वी
१२	सहस्रकुंड	६ वी	१२ वी
१३	खैरीपरसोडा	६ वी	१२ वी
१४	बोरगाव बाजार	६ वी	१२ वी
१५	अहेरी (तुमरगुंडा)	६ वी	१२ वी
१६	चार्मोशी	६ वी	१२ वी